kvankam *Dieffenbach* estis la fama germana geologo?

2.3. Nemalofte, NPIV mise interpretas la konsonantduopon TS. *Rickettsia*, la gramnegativa bakterio, nomiĝas laŭ la usona esploristo *H.T. Ricketts*. Tiu *S* devas konsideriĝi kiel la t.n. saksa genitivo, do havanta nenion komunan kun la antaŭaj *TT*, sekve la NPIVa formo "rikecio" devas esperantiĝi **riketsio**. Same la mineralo **smitsonito**, nomita laŭ la ĥemiisto kaj mineralogo *J. Smithson*, (etimologie "filo de *Smith*") devus anstataŭi la formon "smiconito".

3. Por ne troŝarĝi la kadron de mia artikoleto, prezentitiĝu ankoraŭ unu kaŭzo, pro kiu estas perturbita – fare de NPIV – celkonscia sistemo, ĉu terminologia, ĉu nomenklatura.

3.1. *Zamenhof* kaj la kleraj fosantoj de lia sulko sciis, ke la nominativa finaĵo de la latina ingenra deklinacio, tiu *A*, **ne** apartenas al la vortoradiko. Oni oficialigis la nomon **cikado** (*Cicada*), ne "cikadao". Sed kial aperis "karao", ne **ĥaro** por *Chara*? Ree Scilo kaj Ĥaribdo: Ĥ ne plaĉas, K ne eblas pro **homonimfobio** antaŭ la fundamenta radiko kar/ . Rezultas nomenklatura malsistemo. Anstataŭ **ĥaracoj** fantomas "karaacoj".

3.2. Similo okazas pri la pingloarbo *Taxus*. La oficialigita "taksuso" timas koincidon kun la fundamenta radiko taks/ . Rezultas la misa familia nomo "taksusacoj". Ĉu ankaŭ la veneno estu "taksusolo"? La fundamenta **bukso** (*Buxus*) bonŝance restas en NPIV, ĉar ne minacas homonima koincido. Sed la nomenklaturo ploras...

3.3. Fine pri la neŭtra finaĵo *UM*. La fundamenta **sakro** (*os sacrum*) homonima kun la verbo sakri, ne ĝenas. Sed "sternumo", la neoficialaĵo, evidente timas homonimecon kun la fundamenta radiko stern/ , kvankam ĝuste tiu radiko elvokas la formon de la antaŭbrusta osto.

Ho ve, ĉu tiamaniere oni imagu planlingvon por internacia scienca uzado?

4. La kvara kaŭzo, kial NPIV povas misuzi sian vortaristan monopolon por trudi al Esperanto senbridan eksperimentadon spite al la jam estiminde vasta ĝia literaturo scienca, kuŝas – miaopinie – en cirkonstancoj **eksteraj**. Nome, la ekzistantaj institucioj [Universala Esperanto-Asocio (UEA), Akademio de Esperanto (AdE), Internacia Scienca Asocio Esperantista (ISAE) k.a.] **ne tre** zorgas por disvolvi la lingvon tiom, kiom postulas ĝia aplikeblo en la sferoj sciencaj. Aktivaj unuopuloj (*Wüster, Haferkorn, Broise, Støp-Bowitz, Eichholz* kaj pluraj aliaj), sed ilia klopodo apenaŭ akiris efikan subtenon fare de la institucioj supre nomitaj. En AdE ekzistis Terminologia Centro, prizorgata komune kun ISAE, sed kio postrestas nuntempe? Enkadre de UEA oni fondis centron similan, sed ĉu ĝi funkcias hodiaŭ? **Resume**: Terminologia kultivado de Esperanto ne apartenas al la taskoj **prioritataj**...

Dr. Josef KAVKA
Lužná 7 – Vokovice
CZ - 160 00 Praha 6 / ĈEĤIO

Legantoleteroj

Pri verbaj adjektivoj celaj kaj agaj

Pleje interesis min la artikolo de *Jan Werner* en SR 2/2002, p. 65-69. Mi konsentas kun li pri kelkaj klarigoj kaj pri kelkaj konkludoj: ekz. ke la klarigoj de Plena Analiza Gramatiko ne estas sufiĉaj, ke ekzistas "celaj adjektivoj" (sed ne tiuj, kiujn mencias la aŭtoro), ke celo ne estas ago, ke participo estas aga adjektivo, ke celo indikas konstantan funkcion kie la ago ne ĉiam aŭ ne en la parolmomento okazas.

Mi malsamas pri pluraj Esperantologiaj ideoj kaj klarigoj:

1) Ni devas klarigi lingvajn fenomenojn en Esperanto laŭ Esperantologia vidpunkto, ne laŭ etnaj lingvoj.

2) La aŭtoro komprenas la participajn adjektivojn kiel indikantajn iujn tempojn, anstataŭ aspektojn. Tiel li daŭre substrekas, ke "anta" montras prezencon, dum ĝi montras nefinitecon de la ago.

3) La aŭtoro forgesis mencii, ke multaj adjektivoj el verba radiko (aŭ radikaro: kuniĝa cirkulero) estas maskitaj prepozitivoj (maskitaj, ĉar forlasatis la prepozicio). Tiel liaj sega maŝino, labora ilaro, puriga teĥnologio, desegna papero, luma radio, mezura aparato kaj bremsaj ringoj venas el, kaj povas esprimita kiel, porsega maŝino (= maŝino por segado), porlabora ilaro, pripuriga teĥnologio, pordesegna papero, priluma radio, pormezura aparato kaj porbremsaj ringoj kiuj ĉiuj elvenas el prepozitivoj: ringoj por bremsado, ktp. Fakte estas pli ĝuste kaj pli praktike uzi en ĉiuj tiuj kazoj ordinarajn kunmetojn: segmaŝino, laborilaro, purigteĥnologio, desegnopapero, lumradio, mezuraparato kaj bremsringoj.

4) La aŭtoro tute ne mencias, ke estas sufiĉe grava signifodiferenco inter la kunmetaĵo kaj la adjektiva formo (porbremsaj ringoj) aŭ la analiza formo (prepozitivo), kiun lastan li cetere ne ŝatas. Se la simplaj adjektivoj menciitaj ĉiuj estus same originalaj kiel la participaj adjektivoj, ili estus erare uzitaj de la aŭtoro, ĉar ekz. sega maŝino estus ne maŝino por segi; "sega" indikus kvaliton, rilaton. Laŭ multaj Esperantologoj la elverbaj adjektivoj estas mallongigoj por participaj adjektivoj aktivaj kaj pasivaj: apartiga tavolo = apartiganta tavolo, sida meblo = sursidata meblo, korekta klarigo = korektita klarigo. Mi emas samopinii nur kun la –ita-mallongigoj, sed sekve de tio ni havus du signifojn eblajn por ĉiu tia adjektivo:

a) korekta = rilatanta al korektado = korekta laboro, kaj

b) korekta = korektita = korektita vorto. Sed mi preferas ĉiam uzi "korektita" se necesa, kaj uzi "korekta", "bata" ktp. nur por rilatanta, kaj por la "celo" de

la aŭtoro mi uzas nur kunmetaĵojn: batvipo = vipo por bati, korektprogramo = programo por korekti, ktp.

5) Surbaze de mia ĉi supra vidpunkto mi do ne trovus necesa klasigi la menciitajn cel-adjektivojn en specialan grupon, sed parolus pri kunsufiksa adjektivo (porpuriga teĥnologio) aŭ prefere pri vortkunmetaĵoj (sidmebloj).

6) Mi ne kredas, ke "la aga adjektivo plej ofte staras post la substantivo": kp. manĝanta ĉevalo, konata fablo, perdita mono, vizitonta Esperantisto ktp.

Ofte oni povas plimallongigi vorton en Esperanto, se la signifo koniĝas. Sed en sciencaj verkoj kaj en internacia komunikado mi preferas esti tiom klara kiom eblas, kaj do uzas iom pli da inko. Ekzemple la *Werner*-a sida meblo ĉe mi estus sidmeblo (= meblo por sidi), kaj sidpozicio (= pozicio de sidado), dum sida konsilo = konsilo pri la ago "sidi" kaj lia desegna papero = papero kiun oni hazarde uzas por desegni, dum desegnopapero (= lia signifo: celo) = papero speciale fabrikita por desegni.

Ni ne forgesu, ke unu el la signifoelementoj de vortkunmetaĵo estas la signifero "speciala", kio respondas al la "celo" de la aŭtoro. Do mi ne uzus por tio liajn senprepoziciajn kaj sensufiksajn adjektivojn el verboj.

Marcelo LEEREVELD
12, Heather Grove
AU - Belgrave South, Victoria – 3160 / AUSTRALIO

Pli gratulinde...

En Scienca Revuo 53 (3) n-ro 190 p.115 oni legas pri "Du 80-jaruloj inter niaj aŭtoroj". Jes, laŭdado estas tio. Sed eĉ pli gratulinde estus, se oni eldonus artikolon: "Du 25-jaruloj inter niaj aŭtoroj". Tion oni urĝe bezonus.

<rlewin@ucsd.edu>

Prof. Ralph A. LEWIN
3110 Hubbs Hall, Scribbs Institute of Ocedanography,
University of California, 9500 Gilman Drive,
US - La Jolla, CA 92093-0202 / USONO
Tel: (858)534-4836, Fakso: (858)534-7313

Redaktista noto
Same gratulinde ja estus jam raporto, ke du 25-jaruloj aliĝus kiel membroj kaj fidelaj legantoj de Scienca Revuo! La redakta stabo de ISAE provas zorgi por regula eldono de scienca periodaĵo – estas la unuopaj ISAE-membroj mem, surloke veki la intereson pri nia Asocio kaj aktive subteni la estraron kaj la landajn delegitojn, trovi pli junajn membrojn kaj pli junajn aŭtorojn!

Originalaj artikoloj en la lastaj 10 kajeroj de Scienca Revuo (2000-2002)

n-ro 181 Vol. 52 (2000) (2) SR 2/2000 52 paĝoj

I.F. Bociort	Pri la estetika kriteriologio de la beletro, Parto I
J. Kavka	Titanito kaj apatito
B. de Wit	Biodiverseco: esenco de la vivo
H. Wellhöfer & R.Sachs	Bubalomaskoj de la Bvao (*Bwa*) en Burkino
K.-H. Simon & I.Ullrich	Spertoj sur la vojo al terminologia prilaborado de la forstfaka lingvo

n-ro 182 Vol. 51 (2000) (3) SR 3/2000 52 paĝoj

I.F. Bociort	*Mihai Eminescu*, la meditema poeto
R. Sachs	Centjariĝo de Hamburga Tropika Instituto
G. Kalkhof	La sanktulo Bonifaco
H. Nagata	Psikolingvistika taksado de vortofarado de mal-vortoj en Esperanto: Apliko al franclingvanoj
J. Kavka	Baza premiso por la scienca leksiko de Esperanto

n-ro 183 Vol. 51 (2000) (4) SR 4/2000 52 paĝoj

S. Stampa k.a.	Paŝtejoj en sekaj regionoj
N. *Cumberlidge & R. Sachs*	*The crab that lives in trees*
N. Cumberlidge & R. Sachs	La krabo, kiu vivas en arboj
J.E. Laferrière	Maloftaj plantoj en Arizono, Usono

n-ro 184 Vol. 52 (2001) (1) SR 1/2001 52 paĝoj

J. Kavka	Esperantigo de germanaj nomoj, precipe por la bezono naturhistoria
I.F. Bociort	Pri la estetika kriteriologio de la beletro, Parto II – Praktiko
W. Gunther	Malsanoj de migrado
H. Nagata	Difinado kaj uzado de vortoj el kvar vortospecoj

n-ro 185 Vol. 52 (2001) (2) SR 2/2001 52 paĝoj

W. Gunther	La Internacia Lingvo kiel preventilo de la noosfero
R. Sachs	Biocenozo kaj zoonozoj
H. Hoffmann	Komenco de nociosistemigo ĉe fervojo
O. Haszpra k.a.	Prikalkulado de perforita akvokolekta tubaro por homogena enfluo-distribuo
L. Preradoviĉ k.a.	Modeligado de hospitalaj funkcioj kaj procedoj (disvolvo de metodologio)
I. Ĥalikova	La ribelo de Antigona en la samnoma teatraĵo de *Jean Anouilh*